

ARHITECTURA TEXTULUI ȘI TERMINOLOGIEI JURIDICE ÎN CONTEXTUL REPUBLICII MOLDOVA ÎN PERIOADA 1950-2015

Alina BUȘILĂ

Universitatea de Stat din Moldova

Limba română vorbită în Republica Moldova a cunoscut numeroase transformări de-a lungul timpului, în special din cauza procesului de rusificare, care a dus la crearea hibrizilor la toate nivelurile: fonetic, morfologic, lexical etc. Terminologia juridică a fost și ea intoxicată cu forme gramaticale și sintactice greșite, calchieri, împrumuturi și transliterații/transcripții agramate: „camera de chibzuire” (camera de deliberări), „judecătoria narodnică”, „judecată tovărășească” (instanță de arbitraj), „socotelile între părți”, „prestațiune corelativă”, „se datorește culpei”, „încunoștințarea despre anularea procurii” sau „sunt persoane juridice [...] care funcționează pe bază de hozrasciot”, „publicitatea dezbatelor judiciare”, „soluționarea chestiunilor” etc. Acești termeni au fost valabili și utilizați în coduri, mai mult decât atât – tratați ca normalitate. Deși terminologia juridică, ca și alte limbaje specializate, presupune în sine elocvență, exprimări impecabile și precizie, amintirea trecutului încă mai predomină în textul juridic moldovenesc, prin exemple ca: *speluncă* (Organizarea ori întreținerea *speluncilor* pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope – art.219 CP RM) sau *samavolnicie* (contravenția de samavolnicie – art.335 C.contr. RM) etc.

În acest articol ne-am propus să descriem procesul de formare a termenilor juridici în perioada anilor 1950–2015 în condițiile RSSM și ale Republicii Moldova, să identificăm sursele din care acești termeni juridici au pătruns în vocabular și să descriem evoluția acestora prin confruntarea dintre tradiție și inovație, normă lingvistică și uz. Materialul lingvistic examinat a fost selectat din Codul de procedură civilă al RSSM din 1965 și 1983, din Codul civil al RSSM din 1964 și 1986 și din codurile în vigoare în 2016.

Cuvinte-cheie: calchiere, neologisme juridice, împrumut, rebotizarea termenilor, vulgarizarea termenilor.

ARCHITECTURE OF LEGAL TEXT AND TERMINOLOGY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA DURING 1950-2015

It is well known the fact that the Romanian language spoken in the Republic of Moldova undergone many transformations during the times, especially due to the Russification process which caused the creation of linguistic bastards at all levels: phonetic, morphological, lexical, etc. Legal terminology also had very much to suffer because of incorrect grammatical and syntactic forms, language inaccuracies, calques, borrowings and ungrammatical transliterations/transcriptions, for instance: „camera de chibzuire” (today we use the term *camera de deliberări*), „judecătoria narodnică”, „judecată tovărășească” (the current form - *instanță de arbitraj*), „socotelile între părți”, „prestațiune corelativă”, „se datorește culpei”, „încunoștințarea despre anularea procurii” or „sunt persoane juridice [...] care funcționează pe bază de hozrasciot”, „publicitatea dezbatelor judiciare”, „soluționarea chestiunilor”, etc. These terms were valid and used in legal documents, moreover, they had been treated as linguistic normality. Even though the legal language, as other specialized languages, means eloquence, pristine and precise utterance, the memory of the past still dominates the Moldovan legal language through examples as: *speluncă* (Organizarea ori întreținerea *speluncilor* pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope – Article 219, Criminal Code of the RM) or *samavolnicie* (contravenția de samavolnicie – Article 335), etc.

That is why, this articles has several aims: to describe the process of legal terms formation during the period of 1950 – 2015 from Moldovan Soviet Socialist Republic until today; to identify the means used by these words to enter the vocabulary, and to describe the dynamics of these terms by confronting tradition with innovation, linguistic norms with their use. The linguistic material was selected from the Civil Procedure Code of the MSSR from 1965 and 1983, the Civil Code of the MSSR from 1964 and 1986, and the relevant codes which are current in 2015.

Keywords: calque, legal neologisms, borrowing, term vulgarization, term re-denomination.

Prezentat la 02.10.2015

în cadrul Colocviului Internațional

*Dialogisme et polyphonie dans les langages de spécialité –
vers une socioterminologie dynamique*

Publicat: august 2016